

ΜΑΘΗΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ὅπως οἱ μαθητικὲς ὁμάδες εἶναι ἕνας θεσμὸς τῆς σχολικῆς ζωῆς σὲ κάθε σχολεῖο, ἔτσι ἐπίσης σημαντικὸς παιδαγωγικὸς θεσμὸς εἶναι καὶ οἱ **μαθητικοὶ σύλλογοι**, πού τοὺς ἀναπτύσσομε ἐδῶ γιὰ χάριν τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας.

Ἡ παιδαγωγικὴ βάση στὴν κατάρτιση τῶν μαθητικῶν ὁμάδων εἶναι ὅτι, οἱ μαθητικὲς ὁμάδες μιμοῦνται τὴ σύνθεση τῆς οἰκογένειας. Ὅπως δηλαδὴ τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας εἶναι ἄρρενα καὶ θήλεα, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἔτσι καὶ σὲ κάθε μαθητικὴ ὁμάδα πρέπει νὰ ἀνήκουν παιδιὰ καὶ τῶν δυὸ φύλων καὶ παιδιὰ μικρὰ καὶ μεγάλα. Μὲ ἄλλα λόγια, πρέπει νὰ ἀνήκουν παιδιὰ διαφόρων τάξεων. Ἐτσι τὶς παιδαγωγικὲς ὁμάδες, πού λειτουργοῦν σήμερα σὲ πολλὰ σχολεῖα τοῦ τόπου μας ἀπὸ τότε πού γιὰ πρώτη φορὰ ἐφαρμόσθησαν στὸ πρότυπο Μαράσλειο διδασκαλεῖο στὰ 1924.

Ἡ παιδαγωγικὴ τώρα βάση γιὰ τὴν κατάρτιση τῶν μαθητικῶν συλλόγων εἶναι οἱ κλίσεις τῶν μαθητῶν καὶ ἡ ἰδιοφυΐα τους. Μαθητὲς δηλαδὴ, πού ἔχουν τὶς ἴδιες, ἢ τὶς ἴδιες κλίσεις, ἐνώνονται καὶ ἀποτελοῦν ἕνα σύλλογο. Ὁ σκοπὸς τοῦ συλλόγου αὐτοῦ εἶναι πάντοτε ἐπιστημονικὸς. Θὰ εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ ἐργασία σ' ἕνα ὠρισμένο τμῆμα τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἐργασία αὐτὴ θὰ εἶναι βέβαια πάντα μαθητικὴ ἀλλὰ θὰ εἶναι σοβαρότερη καὶ βαθύτερη, παρὰ ὅσο εἶναι δυνατὸ νὰ γίνῃ στὴν καθημερινὴ ἐργασία τοῦ σχολεῖου. Καὶ ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς τῶν συλλόγων εἶναι ἐπιστημονικὸς, εἶναι φανερὸ ὅτι τέτοιοι σύλλογοι μόνο στὰ σχολεῖα τῆς μέσης παιδείας μποροῦν νὰ λειτουργήσουν. Καὶ ἀκόμα κάτι: Ἐπειδὴ τὰ παιδιὰ, πού ἀποτελοῦν τὸ σύλλογο, πρέπει, ἀπὸ τὴν ἄποψη τῶν γνώσεων πού ἔχουν, νὰ βρίσκονται σχεδὸν στὸ ἴδιο ἐπίπεδο, γιὰ νὰ μποροῦν τότε καλύτερα νὰ συνεργάζονται, εἶναι πάλι φανερὸ ὅτι, στοὺς μαθητικοὺς συλλόγους δὲν μποροῦν νὰ ἀνήκουν παιδιὰ, πού φοιτοῦν σὲ τάξεις, οἱ ὁποῖες ἀπέχουν ἢ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Ἄς πάρουμε τὸ ζήτημα ἀπλούστερα: Ἐχομε μπροστά μας ἕνα σχολεῖο μέσης παιδείας. Τὰ παιδιὰ ἔχουν διάφορες κλίσεις καὶ ἡ ψυχικὴ αὐτὴ διαφορὰ τους φανερῶνεται καὶ στὴ διαφορὰ τῆς προόδου τους. Ἄλλα παιδιὰ εἶναι καλοὶ μαθητὲς στὰ ἱστοριοφιλολογικὰ μαθήματα καὶ δὲν εἶναι καλοὶ στὰ φυσιογνωστικά, ἄλλα πάλι εἶναι καλοὶ στὰ φυσιογνωστικά καὶ δὲν εἶναι καλοὶ στὰ ἱστοριοφιλολογικὰ. Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ συμβαίνει σὲ ἄλλα μὲ τὰ καλλιτεχνικὰ μαθήματα. Τὶ γίνεται τώρα; Τὰ παιδιὰ πού ἔχουν κλίση στὸ μάθημα, νὰ ποῦμε τῆς ἱστορίας, πού

ἔχουν ἱστορικὰ ἐνδιαφέροντα, καὶ ποὺ ἀνήκουν στὶς ἀνώτερες, ἄς ποῦ-
με, τάξεις, ἐνώνονται καὶ ἀποτελοῦν μιὰ ομάδα, ἢ ἓνα σύλλογο, ὅπως
λέμε στὴν ἀρχή, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ δουλέψουν, νὰ ἐρευνήσουν μόνον
τους ἱστορικὰ θέματα, εἴτε γενικὰ εἴτε τῆς ἰδιαίτερης πατρίδος τους.
Τὸ ἴδιο μποροῦν νὰ κάμουν καὶ τὰ παιδιά τῶν κατωτέρων τάξεων.
Καὶ κεῖ δηλαδὴ μποροῦν νὰ ἐνωθοῦν τὰ παιδιά, ποὺ ἔχουν ἱστορικὰ
ἐνδιαφέροντα καὶ νὰ ἀποτελέσουν ἓνα ἱστορικὸ μαθητικὸ σύλλογο.
Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ ἱστορικοῦ συλλόγου τῶν ἀνωτέρων τά-
ξεων θὰ εἶναι αὐστηρότερη ἀπὸ κείνη τῶν μικρῶν τάξεων, γιατί καὶ ἡ
διανοητικὴ ἀνάπτυξη τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου τῶν ἀνωτέρων τά-
ξεων θὰ εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ κείνη τῶν κατωτέρων τάξεων.

Ὅ,τι γίνεται μὲ τὴν ἱστορία μπορεῖ νὰ γίνει καὶ στὰ ἄλλα μα-
θήματα. Ὅσα π.χ. παιδιά ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴ φυτολογία, μποροῦν
νὰ ἐνωθοῦν καὶ νὰ κάμουν ἓνα φυτολογικὸ σύλλογο. Ὁ σύλλογος αὐ-
τὸς θὰ εἶχε π. χ. σκοπὸ νὰ σπουδάσει τὰ φυτὰ τῆς περιφέρειας τοῦ
σχολεῖου νὰ τὰ κατατάξει, νὰ τὰ περιγράψει, νὰ τὰ παρακολουθήσει
στὴν ἀνάπτυξή τους. Ἐπίσης μέσα στὸ σχολεῖο μπορεῖ νὰ λειτουργεῖ
γεωγραφικὸς μαθητικὸς σύλλογος, γλωσσικὸς σύλλογος, μαθηματικὸς
σύλλογος κλπ. Ἐνας τέτοιος σύλλογος, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ δουλέψει
καρποφόρα, θὰ ἦταν ἓνας καλλιτεχνικὸς σύλλογος. Ἐνα ἀπὸ τὰ κυρι-
ώτερα ἔργα τοῦ συλλόγου αὐτοῦ θὰ ἦταν νὰ ἐρευνήσει τὴ λαϊκὴ μας
τέχνη μὲ τὰ ὠραιότατα μοτίβα της. Ἐπίσης θὰ μποροῦσε νὰ ἀναλάβει
νὰ περιγράψει τὶς φυσικὲς ὠραιότητες στὴν περιφέρεια τοῦ scholeῖου.

Ἀπαρτίζονται λοιπὸν οἱ σύλλογοι καὶ ἀρχίζουν νὰ ἐργάζονται,
ὁ καθένας στὸν κύκλο του. Τί θὰ γίνει τώρα ἡ ἐργασία, ποὺ βγά-
ζουν; Ἐδῶ παρουσιάζεται ὁ παιδαγωγικὸς σκοπὸς καὶ ἡ παιδαγω-
γικὴ σημασία τῶν συλλόγων: Ὅχι μόνον τὰ μέλη τοῦ κάθε συλλόγου
ἐργάζονται αὐτότελα ἀπάνω σὲ θέματα, πρὸς τὰ ὅποια αἰσθάνονται
ἀγάπη—μιὰ δηλαδὴ ἀρχὴ ποὺ διαπερνᾷ ὀλόκληρη τὴ διδακτικὴ σή-
μερα—μὰ ἀπὸ τὴν ἐργασία τους πρέπει νὰ ὠφεληθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι
μαθητὲς, ποὺ δὲν εἶναι γραμμένοι στὸ σύλλογό τους. Ἐπειδὴ ὅμως
οἱ ἄλλοι αὐτοὶ μαθητὲς, θὰ εἶναι γραμμένοι σὲ ἄλλο σύλλογο, συμ-
βαίνει ὥστε, στὸ σχολεῖο ποὺ λειτουργοῦν μαθητικοὶ σύλλογοι, οἱ
μαθητὲς νὰ ἐργάζονται οἱ μὲν γιὰ τοὺς δέ. Πόση εἶναι ἡ παιδαγω-
γικὴ καθὼς καὶ ἡ διδακτικὴ σημασία τῆς διοργάνωσης αὐτῆς τώρα
μάλιστα ποὺ στὴν παιδαγωγικὴ ἀρχίζει νὰ ἰσχύει πάλι ἡ ἀλληλο-
διδακτικὴ μέθοδος, εἶναι περιττὸ νὰ τονίσω.

Καὶ πῶς θὰ ὠφεληθοῦν οἱ ἄλλοι μαθητὲς ἀπὸ τὴν ἐργασία τῶν
συλλόγων; Πῶς θὰ γνωρίσουν οἱ μαθητὲς τὴν ἐργασία τῶν διαφό-
ρων συλλόγων; Μὲ τὸ σύστημα τῶν διαλέξεων. Οἱ μαθητὲς τοῦ κάθε

συλλόγου ἀναλαβαίνουν, σὲ μιὰ ἢ σὲ δυὸ διαλέξεις νὰ γνωρίσουν τοὺς ἄλλους μαθητὲς τὰ πορίσματα τῆς ἐργασίας τους. Κάθε σύλλογος, πὺν ἔχει νὰ κάμει μιὰ διάλεξη, τὸ δηλώνει στὸν προϊστάμενό του καθηγητή.—Γιατὶ ξέχασα γὰ' εἰπῶ ὅτι ἐπικεφαλῆς κάθε συλλόγου μαθητῶν καλὸ εἶναι νὰ βρῖσκειται ὁ ἀρμόδιος καθηγητής.—Τὸ δηλώνει λοιπὸν στὸν προϊστάμενο καθηγητή. Σύγχρονα τὸ γράφει καὶ στὸ μαυροπίνακα τῆς κοινότητος, πὺν πρέπει νὰ εἶναι πάντα κρεμασμένος στὸ διάδρομο τοῦ σχολείου καὶ καλεῖ ὅλους τοὺς μαθητὲς ἢ τοὺς μαθητὲς ὠρισμένων τάξεων στὴ διάλεξη. Ὅταν ἔρθει ἡ ἡμέρα τῆς διάλεξης, ἕνας μαθητὴς τοῦ συλλόγου ἀναλαβαίνει νὰ μιλήσει γιὰ τὴν ἐργασία τῶν φίλων του τοῦ συλλόγου καὶ τὰ πορίσματα, στὰ ὁποῖα κατάληξε. Τὶς διαλέξεις αὐτὲς μποροῦν νὰ παρακολουθοῦν καὶ τὰ μέλη τοῦ προσωπικοῦ.

Ὅταν διεύθυνα τὸ διδασκαλεῖο Λαμίας, εἶχα εἰσαγάγει στὴν ἐργασία μας καὶ τοὺς μαθητικοὺς συλλόγους. Μέσα στὸ διδασκαλεῖο μας λειτουργοῦσαν πολλοὶ σύλλογοι. Καὶ ἡ ἐργατικότητα τῶν μαθητῶν μελῶν τους ἦταν συγκινητική. Δὲ μπορῶ ἀκόμα νὰ ξεχάσω τὶς ὠραῖες διαλέξεις, πὺν μᾶς ἔκαναν οἱ μαθητὲς μας. Ὁ γεωπονικὸς μας σύλλογος, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν καθηγητὴ κ. Κούτρα, μᾶς ἔκαμε ὠραῖα μαθήματα γιὰ τὸ δασικὸ πλοῦτο τῆς Ἑλλάδος. Ὁ καλλιτεχνικὸς μας σύλλογος, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν καθηγητὴ κ. Παπαδημητρίου, μας παρουσίασε μὲ τὸν προβολέα ἀμέτρητες εἰκόνες τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς λαϊκῆς μας τέχνης. Μὰ καὶ ὁ φιλολογικὸς μας σύλλογος, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν κ. Ματθαῖο καὶ οἱ ἄλλοι μαθητικοὶ μας σύλλογοι μᾶς παρουσίαζαν συχνὰ ἀξιόλογη ἐργασία. Μὰ ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω μιὰ διάλεξη τοῦ τελειοφοίτου τότε μαθητῆ μας Γ. Πέτσα ἀπὸ τὴν Καρδίτσα. Ἦταν μιὰ κριτικὴ τῆς θεωρίας τῆς ἐξέλιξης καὶ ἀπὸ τὴ διάλεξη αὐτὴ ὠφελήθηκα κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος πολλά. Τώρα, στὸ ἴδιο διδασκαλεῖο τὰ παιδιὰ δὲν ἔχουν πιά συλλόγους, οὔτε μαθητικὲς ομάδες. Τώρα δὲν ἐργάζονται πιά ἀλλὰ... ἀπεργοῦν.

Τὰ σχολεῖα ὅμως, πὺν ἔχουν ἐπίγνωση τοῦ σκοποῦ τους, μποροῦν νὰ καλλιεργήσουν τοὺς μαθητικοὺς συλλόγους καὶ ἄς εἶναι βεβαία ὅτι θὰ δρέψουν ἀπ' αὐτοὺς πλούσιους καρπούς